

Restaurálási dokumentáció

A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár felkérésére a következő munkát végeztük.

A restaurált antikva:

104-A-7 jelzeten

Koll. 1.

Manuzio, Paolo (1512-1574)

In M. Tullii Ciceronis Orationvm Volvmen Secvndvm / Paulli Manutii Commentarius. - Venetiis : Apud Aldum, 1579. - [4] fol., 312 p., [25] fol. ; 2° (33 cm)

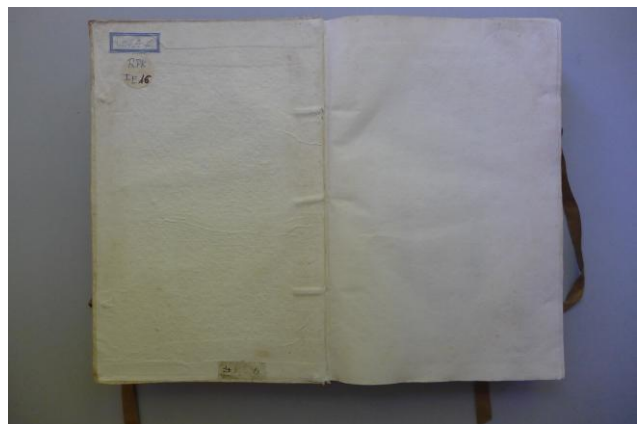
Koll.2.

Manuzio, Paolo (1512-1574)

In M. Tullii Ciceronis Orationvm Volvmen Tertivm / Paulli Manutii Commentarius. - Venetiis : Apud Aldum, 1579. - [4] fol., 382 p., [34] fol. ; 2° (33 cm)

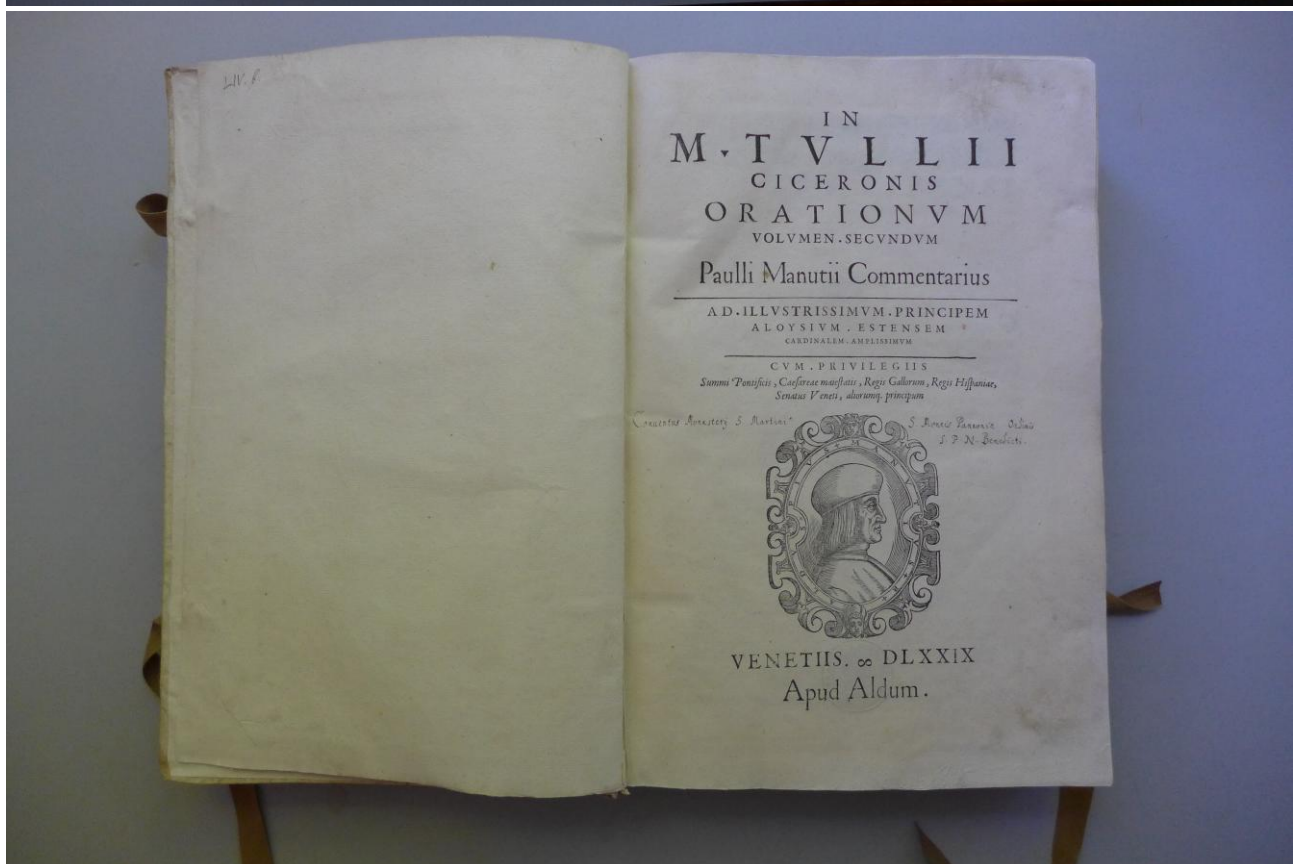

A sérült gerinc restaurálás előtt és után

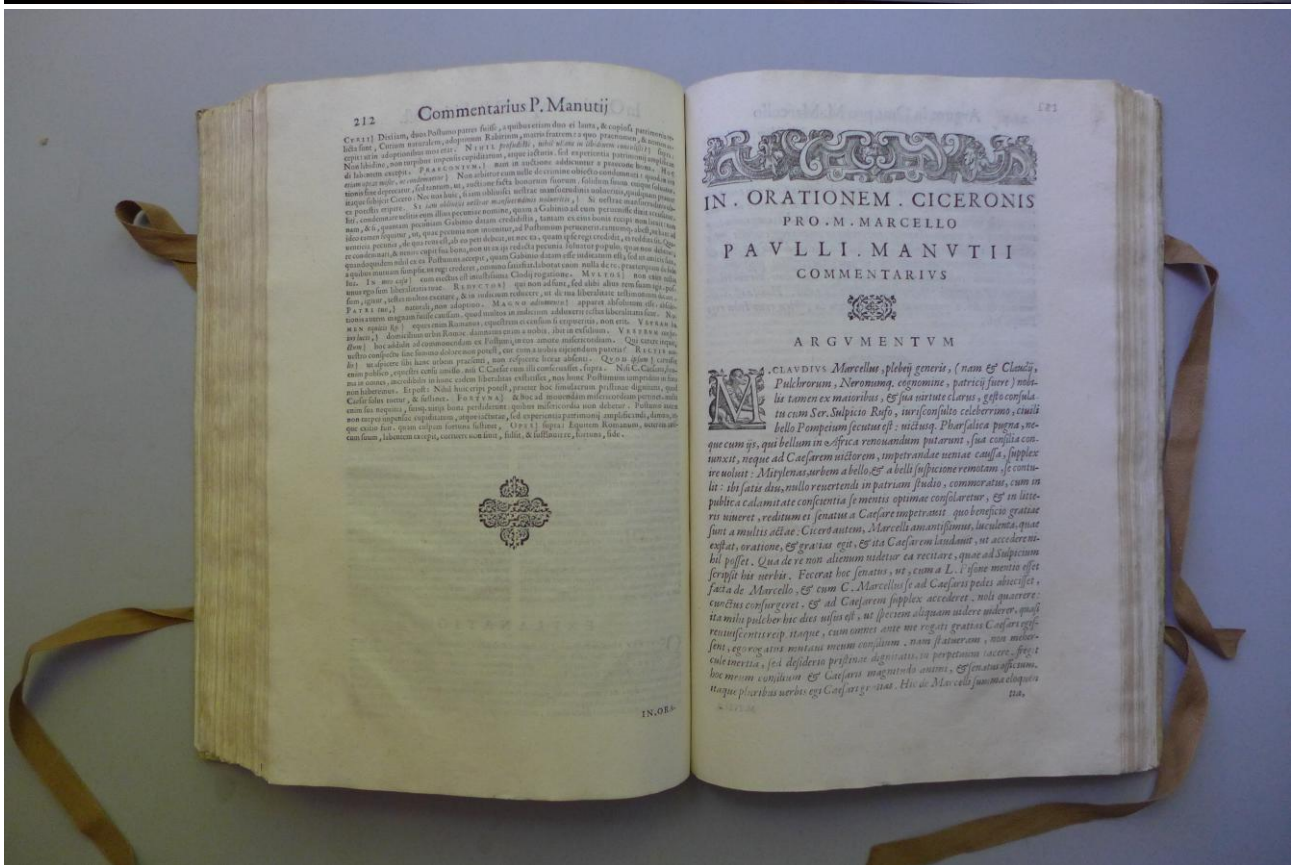
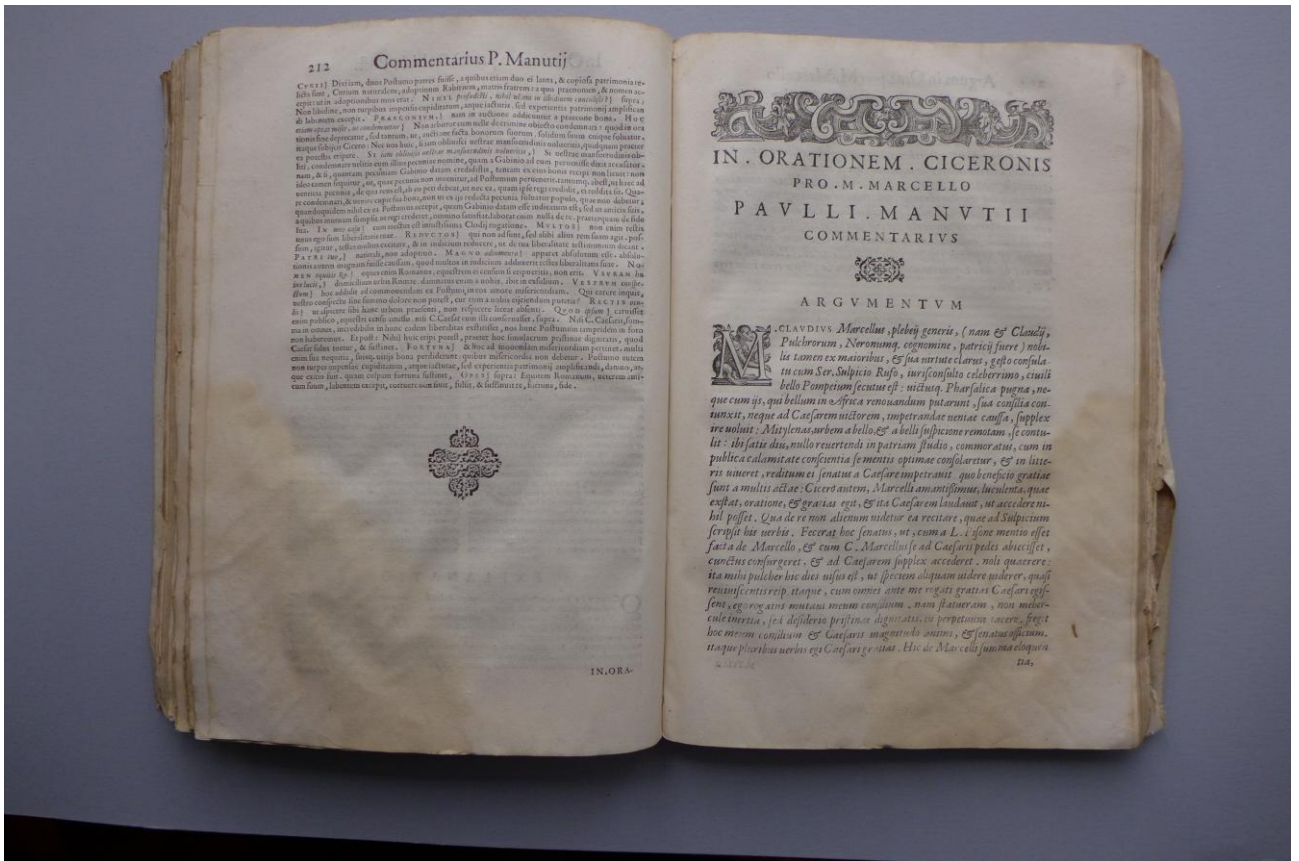

Az első előzék restaurálás előtt és után

Ars Alba Restaurátor Bt.
2000 Szentendre Alkotmány u. 14.
adószám 24505877-2-13

Az első címlap restaurálás előtt és után

A könyvtetse belseje restaurálás előtti és után

A kötet állapota a restaurálás előtt: Egészpergamen, ún. ragasztó nélküli kötés, elnyíló gerinccel, puha papír táblákkal, arcnál két bőr kötőszalaggal. A pergament merített papír alátámasztással együtt hajtották rá a táblákra és **csak a beütéseket ragasztották le** keményítővel. A gerincen kézzel írt kihalványult címadatok.

Az íveket három növényi cserzésű **zsinegbordára** fűzték, a bordavégeket nyílásban csonkolták. A könyvtest gerincén a bordaközökben papír kasírozócsíkok vannak, ezek túllógó fülei rögzítették a könyvtestet a táblák belső oldalára. Az **oromszegők** alapja a táblákhoz rögzített széles pergamencsíkhöz csatlakozó fehér bőrszík, a szíjvégeket a nyílásban átbújtatták. A hímzés két színű selyemszállal készült. **Előzékei** eléfűzött fehér levélpárok.

A kötet **nedvességet** kapott, a kötés kissé deformálódott, a pergamen beütések elnyíltak, a könyvtest lábánál végig vízfoltos. A pergamen enyhén foltos, a pergamengerinc kissé elgipszesedett, szennyezett, fejnél szakadt. A nedvesség hatására a kötés enyhén összeugrott, a könyvtest arcnál kilóg a kötésből. A kötőszalagoknak csak a végeik maradtak meg. A nedvesség a teljes könyvtestre kiterjedő **vízfoltokat okozott** és a papírt meghullámosította. Az első/utolsó ívek sarkain **penészfertőzés** alakult ki, ami a cellulózláncok degradációját, a papír elszíneződését és mállékonnyá válását okozta. Az utolsó ívek fűzése elszakadt, a **lapok kijárnak** a könyvtestből, a lapszélek gyűröttek, szennyezettek, szakadozottak. Az előzéktükrök és a gerinckasírozások ragasztása a nedvesség hatására elengedett, a könyvtestet csak az oromszegők nyílásban lévő rögzítései tartják a kötésben.

Elvégzett beavatkozások:

- teljes bontás, száraz tisztítás
- a papír kémhatásának mérése a vízfoltok területén is 6 fölötti pH-t adott
- a lapok mosása tiszta kézmeleg vízben
- a papírhiányok kiegészítése papíröntéssel
- az ívek fűzése három új növényi cserzésű bőrbordára; a bordavégeket az eredetitől eltérően nem csonkoltuk, hanem a táblák belső felére kiragasztottuk
- a könyvtest gerincén rizskeményítő és bőrenyv ragasztók alkalmazása
- a középső bordaközökbe két új papír gerinckasírozás készítése vastag japánpapírból, túllógó fülekkel
- az oromszegők és az alapok tisztása, visszaragasztása, a foszladozó hímzés rögzítése metilcellulózzal
- a kötéspergamen tisztítása etanollal 1:1 arányban hígított likkerrel
- a pergamen kötés nyílásban történő átvágása, a nyílások kiegészítése zsírcserzésű bőrrel, a pótlás utánszínezése akvarellal, a kötés sarkainak kiegészítése japánpapírral, keményítő ragasztóval
- új textil kötőszalagok készítése
- betáblázás

A restaurálás anyagai, módszerei:

- száraz tisztítás: mikroszálas kendő, különböző radírok
- ragasztók: metilcellulóz (Glutofix 600) különböző sűrűségben, rizskeményítő (Gabi Kleindorfer), gerincen bőrenyv (Pannoncolor)
- papír kémhatásának mérése: Merck-féle finomskálás indikátorok extraktumban
- papír kiegészítése: beőrölt Fabriano Ingres és alfa-cellulóz rostok
- likker (konzerváló folyadék): pataolaj, lanolin, zsíralkoholszulfát (Genapol) és desztillált víz keveréke
- pergamen kiegészítése japánpapírokkal (Japico gyártmány 24 g/m²), a nyílás kiegészítése zsírcserzésű 'szarvasbőrrel'
- új kötők: drapp Danúbia szalagok

Szentendre, 2026. május 21.

Fehrentheil Henriette papír- és könyvrestaurátor

ARS ALBA Bt.
2000 SZENTENDRE
ALKOTMÁNY U. 14.
T: 26/315-456